

An Stáisiún Ginte Leictreachais i Scríb

META UÍ MHÁILLE

1957 osclaíodh an stáisiún ginte leictreachais i Scríb, Ros Muc, Conamara. Móin a d'úsáidtí ann le leictreachas a ghiniúnt. Ag an am ba fhreagra é ar an dífhostaíocht agus ar an imirce a bhí ag bánú Chonamara, chomh maith le ceantair tuaithe eile ar fud na tíre.

Thug sé fostaíocht agus saothrú ní amháin do na daoine a bhí ag obair sa stáisiún fhéin, ach do go leor eile a bhí fostaíthe ag muintir Kheogh i dtionscal na móna. Thug sé malairt margaidh don dream a bhíodh go dtí seo ag rith mhóna go hÁrainn sna báid seol – trádáil a raibh deir-eadh geall le bheith tagtha léi faoi seo.

Is dócha go bhfuil sé fíor a rá, go raibh Stáisiún Ginte Scríbe agus Arramara i gCill Chiaráin ar na

tionscal ba thábhachtaí dhá raibh fós ariamh i gConamara. In agallamh a rinne mé le Maitias Ó Nia a chaith roinnt blianta ag obair i Scríb agus le Bord Soláthair an Leictreachais, cuireann sé síos ar na blianta sin agus na daoine a d'oibrigh leis.

"Is i 1958-59 a thosaigh mise ag obair sa stáisiún ginte i Scríb. Bhí Johnny Ó Méalóid, Johnny Ridge, Máirtín Mhainnín agus m'athair Michael Beag

Sa bpictiúr ó chlé: Michó Pheige Ó Griallais, Peter Bheartlín Ó Flatharta, Tommy Mellett, Mattie Ceven Ó Nia, Paddy Nee, Séamus Mháirtín Jane Ó Fiannachta, Tommy Khate Ó Mainnín, Colm Mháirtín Chóilín Ó Súilleabháin, Tommy Chóilín an Droichid Mac an Iomaire.

Ó Nia ag obair ann. Bhí beirt eile ag obair ann freisin, innealtóir agus feisteoir Jim Deveraux agus Tom Hanson. Sé Jim a thóg an grianghraf atá leis an alt seo. Na fir, bhíodh siad i gcónaí ag moladh dhúinn traenáil a fháil agus cúrsa a dhéanamh le obair sa seomra innill agus sa ngalsheomra. Cuireadh cúrsaí tráthnóna agus oíche ar siúl sa stáisiún. Rinne muid an scrúdú scríofa i nGairmscoil na bPiarsach agus bhain muid teastas City and Guilds amach, rud mór dhúinne ag an am, mar ní mórán béime a bhíodh ar scrúduithe ach amháin ar scoil."

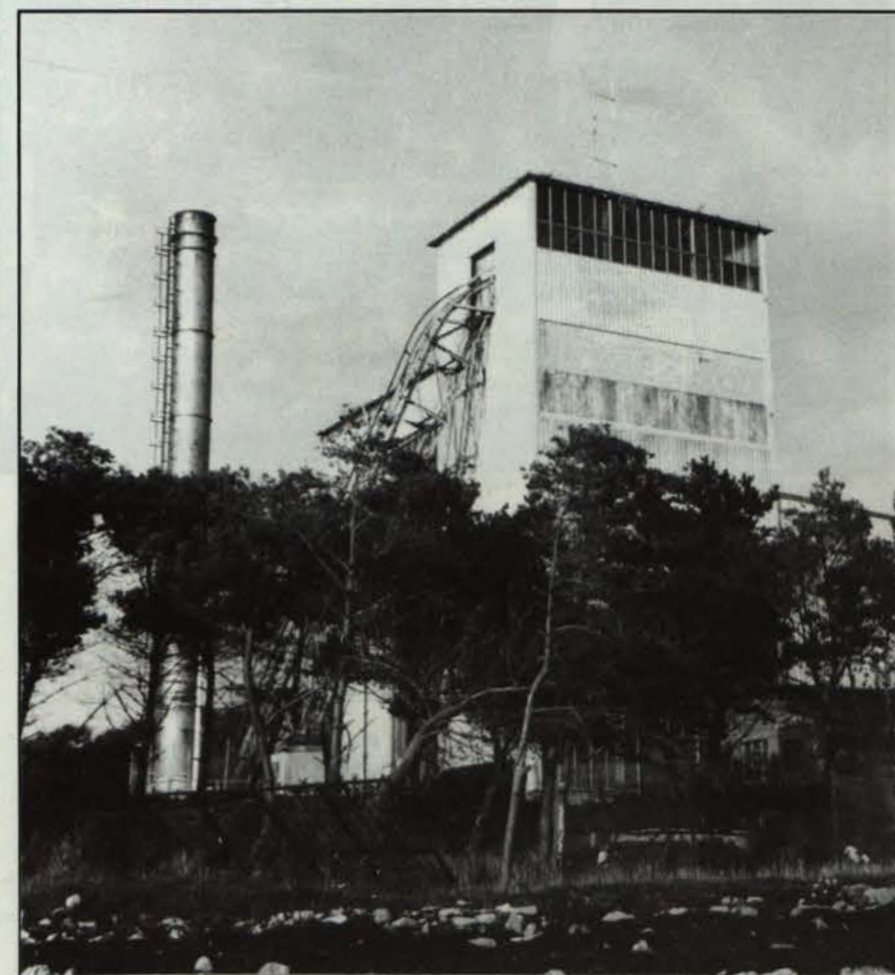
"Nuair a d'oscail an stáisiún i 1957 cuireadh grúpa ar chúrsa traenála go Cúl an tSúdaire agus go Sráid na Cathrach i gCo. an Chláir. Ba iadsan Michó Pheige Ó Griallais, Tommy Chóilín an Droichid Mac an Iomaire, Stephen Shúilleabháin agus Peter Bheartlín Ó Flatharta. Tá an ceathrar seo anois ar shlí na firinne."

"Bhí go leor ag brath ar stáisiún ginte Scríb. Is iomaí duine ar fud Chonamara a bhain punt as – lucht bainte móna, úinéirí leoraithe. Bhíodh obair shéasúrach ag go leor daoine ar phortaigh le Keogh, gan trácht ar an bhfoireann a bhí fostaíthe ann. Bhí an stáisiún ag gint 24 uair a chloig agus bhí sárpháil dhá íoc ann."

"Suas go dtí na 70í bhí an stáisiún in ann cumhacht a choinneáil le Conamara ar fad ach ag an am sin ní raibh an oiread trealamh leictreachais i dtithe. Thugadh sé cúnamh do Ard na Croise sa samhradh nuair a bhíodh ísliú uisce ann agus do Bhóthar na Trá nuair a bhíodh obair chothabhála ar siúl."

"Bhíodh an stáisiún dúnta cupla mí sa nGeimhreadh nuair a bhíodh an mhóin ídithe, ach ní mórán le mí a bhíodh an fhoireann as obair mar bhíodh obair chothabhála le déanamh. Is le linn tréimhse mar seo a chuaigh mé fhéin, Colm Mháirtín Chóilín agus Séamus Mháirtín Jane ag obair le Bord Soláthair an Leictreachais i nGaill-imh. Bhí muid le theacht ar ais arís ach in áit sin chuaigh muid amach ag obair ag cuir síos pólanáil agus línte. Bhí muid ag obair i gceantar Mhuigh Eo, in Acaill agus Acaill Beag, oileán beag amach ó Acaill ar a bhfuil teach solais. Rinne muid oileán Omei, Inis Boffin, trí Oileán Árann, agus ceantair go leor i gConamara."

"Fiche cúig bliana a bhí ceapaithe

An Stáisiún Giniúna Leictreachais i Scríb. Dúnadh an stáisiún i 1988. Céard a tharla don Ionad Eachtraíochta a bhí le tógáil ar an suíomh?

don stáisiún nuair a tógadh é, sula mbeadh athnuachan iomlán le déanamh ar an bhfoirgneamh agus ar innealra. Bhí caint píosa é a aistriú go uisce nuair a tháinig laghdú ar bhaint na móna ach níl ach sáile le fáil gar don láthair. Bhí caint freisin é a aistriú go ola. Sé an truaí nach déanadh é seo, thabharfadh sé fostaíocht do suas le scór duine. Is mór an méid é sin i gceantar ar bith. Is dócha go mbeadh sé aisteach freisin ola a thabhairt isteach go ceantar a bhfuil na mílte agus mílte acraí móna."

"I 1990 a dúnadh an stáisiún. Faoi am seo bhí costas níos airde ar leictreachas a ghint ná an ráta a raibh sé dhá dhíol air, agus bhí laghdú tagtha ar an méid móna a bhí dhá tháirgeadh dhó ach dhá mairfeadh sé cupla bliain eile nó go dtáinig na h-innill bainte móna agus an bhforbairt a déanadh ar bhóithre portaigh, cinnte ní ganntan móna a dhúnfadh é. Ach is dócha go raibh an cheist pléite agus cinneadh déanta ag léibhéal áithrid agus nach raibh slánú i ndán dhó faraor."

"Bá mhór an buille don phobal dúnadh an stáisiún. Bhí sé mar a deir an

Béarla mar 'landmark' ar feadh na mblianta. Ba é an t-aon tionscal sa bpobal é agus an tionscal ab fhearr a bhí ariamh i Ros Muc. Bhí chuile dhuine in ann punt a bhaint as agus bhí ráta maith dhá íoc in aghaidh an tonna ar mhóin. Sé Michael Hennelly a bhí mar shaoiste. Bhíodh airsean dul thart ag breathnú ar mhóin le feiceáil an raibh sí sách tirim. Bhíodh clamhsán anois is arís nuair nach dtógtáí móin, ach má bhí an mhóin fliuch bhí sé an-deacair an brú teasa a fháil sách ard."

"Bhí innealtóir dár bh ainm Morrissey a maríodh de thimpist sa stáisiún. Bhí sé ag obair ar ghineadóir agus bhuail sé sreang 38,000 volts. Bhí Tommy Chóilín an Droichid ag obair leis agus d'éirigh beagán gortú dhósan freisin."

Ar an dream deiridh a bhí ag obair i Scríb, bhí Tommy Khate Ó Mainnín, Colman Pheteirín Ó Mainnín, Johnny Khateen Mac Donncha, Johnny & Tommy Ó Méalóid, Paddy Ó Nia, Tomás Seoighe, Peter Bheartlín Ó Flatharta, Cuimín Bheartlín Ó Flatharta, Michó Pheige Ó Griallais.